

Varmeforsyningen kommer dels fra et centralt træpillefyr og dels fra solvarmeanlæg på bygningerne. Området har derudover investeret i 61 vindmølleandele samt energibesparende tiltag (bl.a. isolering).

De grønne arealer

Naturområdet på Christiania er særdeles attraktivt for københavnere og den ca. en million turister, der hvert år besøger Christiania. Det plejes med stor dygtighed af Christianias gartnergruppe, som i samarbejde med de lokale beboere beslutter, hvad der præcist skal gøres i de enkelte områder. Dette har resulteret i en helt anderledes park end de, der plejes af Københavns kommune. Christianias natur er spændende med nye overraskelser bag hver pønt.

Bilfri bydel

At Christiania er bilfri, har ikke blot givet københavnere deres første bilfri bydel – med alt hvad dertil hører af muligheder for at opholde sig, mødes og lege udendørs – det har også givet os allesammen Christiania-cykelvognen, som siden 1984 har været brugt til transport af varer, børn, hunde, mænd og koner (incl. PostDanmarks pakker). Dette stykke brugskunst er udsprunget af christianitternes kreativitet og stærke ønske om at indrette sig alternativt. Mon ikke København i dag er den storby i verden, hvor flest børn dagligt bliver fragtet til vuggestue, børnehave og skole i cykelvogn?

Økologisk byggeri

Byggeri i Christiania opføres efter bæredygtige principper. I "Den grønne Hal", som er en af Christianias virksomheder, er det muligt at købe brugte byggematerialer fra nedrivninger rundt omkring i byen. Byggeri opføres oftest som "selvbyg" eller "medbyg" for at reducere omkostninger. Christianias byggekonto, som oprindeligt har udviklet dette koncept, bistår med vejledning. Genbrugsstationen er naturligvis også opført af genbrugsmaterialer.

Social ansvarlighed – "Herfra og Videre"

Miljø defineres ofte som summen af de faktorer, der omgiver os, og altså ikke bare de økologiske. I den henseende fortjener Christiania en særlig omtale af den højt udviklede sociale ansvarlighed, der præger stedet.

Den sociale ansvarlighed er sat i system i form af "Herfra og Videre", som er en social hjælpetjeneste med et bemærkelsesværdigt samarbejde med Københavns Kommunes socialforvaltning, arbejdsformidlingen, sundhedssystemet og Christianias eget "Sundhedshus" samt andre parter, som er relevante for at løse ofte komplekse sociale problemer.

Kultur med plads til alle

Kulturen er sammenhængskraften i Christiania. Noget af det specielle ved Christiania er samværet mellem såkaldte resursestærke og resurssvage mennesker, der giver en særlig kultur, hvor alle tør udtrykke sig. Christiania har i fællesskab udviklet ritualer og kulturer omkring julen, begravelser, navne og meget mere ... ikke mindst den specielle mødekultur og deltagerdemokratiet, hvor alle kan være med.

Venlig hilsen

Netværket for Bevarelse af Christiania som Grøn Bybiotop

Netværket består af:

Agendaforeningen Sundby, Agendacenter Sundbyvester, Grøn Agenda Christianshavn, Miljøbevægelsen NOAH, Grønne Familier København, Københavns Miljø- og Energikontor, Samsø Energi- og Miljøkontor, Foreningen til Hovedstadens Forskønnelse, Christianias Byggekonto, Christianias Gartnergruppe, Christianias Sundhedshus, Herfra og Videre - Christianias Beboerrådgivning, Christianias Kulturforening, Foreningen til Bevarelse og Udvikling af Christianias Frie Natur, Galopperiet - Stadens Museum for Kunst og Foreningen til Forberedelse af Christiania Fonden.

Kontakt og yderligere information:

Miljøbevægelsen NOAH
v. Bente Hessellund
21 72 33 46
bente@noah.dk

Christianias Kulturforening
v. Britta Lillesøe
20 64 08 34
mail@cokultur.dk

På Christianias hjemmeside: <http://www.christiania.org> findes under 'Info om Christiania'

Statusrapporten Christiania på arbejde - fra vision til virkelighed (2003), Hvidbog i Farver (2005) og

Christianias Udviklingsplan (2006)

CHRISTIANIA

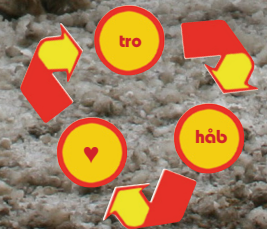
som et

AGENDA 21

område

– et eksempel
til efterfølgelse

Christiania og miljøet

Miljøbevidsthed har været en integreret del af Christiania fra en tid, hvor få andre tillagde dette betydning. Allerede kort tid efter fristadens etablering blev de tanker, som er grundlaget for et af landets mest udbyggede miljøsamfund, fastlagt i Christianias målsætning, dateret 13.11.1971, hvor der blandt andet står: "... den fælles stræben må til stadighed gå ud på at vise, at den psykiske og fysiske forurening kan afværges."

Christiania har på en lang række områder formået at omsætte intentioner og viden til praktisk anvendelige ordninger. Foruden at forbedre miljøet i Christiania, tjener disse tiltag som inspiration for resten af Danmark. Christianias nylige erklæring som Agenda 21-område viser, at Christiania er helt på forkant med de intentioner som det offentlige Danmark har til en fremtidig miljøpolitik.

Genbrugsstation

Umiddelbart inden for Christianias indgang ligger der en genbrugsstation, som er etableret i samarbejde med Amagerforbrændingen. Den servicerer, foruden Christiania, også det omgivende Christianshavn. Ambitionerne er ultimative: man ønsker 100% genbrug. De sædvanlige kommunale genbrugsstationer har undertiden indrettet et mindre, særligt areal, hvorfra det er tilladt at bytte ting med andre brugere, mens det fra resten af pladsen er strengt forbudt. Sådan er det ikke på Christianias genbrugsplads; her opfordres brugerne til at gennemgå allerede afleverede effekter og - om ønsket - medtage dem, de kan bruge, dog naturligvis undtaget miljøfarligt affald. Dette system

fungerer tilsyneladende uden større problemer og burde indføres på de kommunale genbrugspladser.

Regnvand til toiletskyl

Fra genbrugsstationens tage – såvel som fra en mængde andre bygninger i fristaden – opsamles regnvand, der genanvendes til toiletskyl, havevanding m.m.

Spildevand

Store dele af Christiania er så tyndt befolkede, at kloakering er udelukket af praktiske og økonomiske årsager. Man har derfor etableret spildevandsrensning fra de ensomt beliggende huse i form af rodzoneanlæg. Rodzoneanlæg er plantebede, som ved hjælp af en vandtæt membran er adskilte fra omgivelserne. I bedet, som gennemstrømmes af spildevandet, er plantet tagrør, på hvis rødder der groer bakterier, som binder og omsætter det organiske materiale i spildevandet. Næringsstofferne optages af planterne, og kvælstof afgives til atmosfæren (hvor det i forvejen udgør 4/5), mens kulstof bindes i planterne. Næringsstofferne forhindres derved i at ende i det nærliggende vandmiljø med overvækst af alger til følge. En tilsvarende spildevandsløsning kan med fordel anvendes i f.eks. kolonihaver, sommerhuse og tyndt befolkede områder overalt i Danmark. På Christiania kan vi se dem i praksis.

Multitoiletter

I områder uden kloakering er der etableret multitoiletter, der er en af de toiletløsninger Miljøstyrelsen lister op som en mulig løsning, hvor urin og fækalier ikke kan ledes til et centralt rensningsanlæg. En løsning,

der sjældent ses i praksis, idet kemiske toiletter eller toiletsystemer med septiktanke er de mest anvendte løsninger. Dette på trods af, at multitoiletterne er mere miljøvenlige, når de som på Christiania behandles med den fornødne omhu. Brugt på den rigtige måde sikrer multitoiletter, at vigtige næringsstoffer kan bringes i kredsløb – og de er således et eksempel på "langsigtet bæredygtighed". På Christiania kan vi afprøve dem!

Kompostering

For at begrænse affaldsmængderne i Christiania har man indført decentral formuldning, altså hos de enkelte beboere. For at sikre en korrekt formuldning også hos personer, som ikke er specielt vidende om miljøteknik, har Christiania ansat et såkaldt "duftpoliti", som regelmæssigt tilser komposteringsbeholderne. Såfremt der konstateres problemer, korrigeres beholderne med tilsætning af kalk eller lignende, og der gives om nødvendigt yderligere vejledning til brugerne.

Energi og nabovarme

I mange af Christianias fælles bygninger er der installeret anlæg, som reducerer energiforbruget. Det drejer sig primært om solfangere og solceller. I Christianias badehus fås omkring halvdelen af det varme vand fra solfangere om sommeren. Der er også en del af familieboligerne på Christiania, som har solbaserede energianlæg. Siden 2001 har Mælkevejens område arbejdet på at opbygge et fælles opvarmningssystem, der er på vej til at kunne forsyne samtlige boliger, klubber og virksomheder i området med varme på et økologisk bæredygtigt grundlag.

